

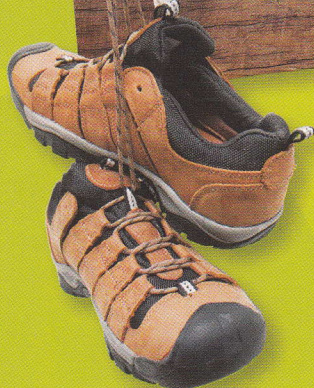
Libris

Respect pentru

ATLASUL PĂMÂNTULUI

pentru aventurieri

HĂRȚI • JOCURI • ACTIVITĂȚI
pentru distracții extreme!

Rebecca Hirsch
și Sally Isaacs

O EDIȚIE LITERA

CUPRINS

Acest atlas prezintă locuri și lucruri aventuroase pe care le poți face în toată lumea. Sunt descrise plante, animale și condiții meteo extreme, spre a evidenția minunile naturii. Cu hărți viu colorate, imagini uimitoare și extrem de multe informații amuzante, cartea explorează fapte neobișnuite legate de caracteristici ale fiecărui continent. Nu lipsesc aventurile în oceane și în aer. Nu uita să urmezi regulile de siguranță în ceea ce privește pregătirea fizică, hainele, echipamentul, hrana și călătoriile în anumite țări sau locații.

- 4 Cum folosești acest atlas
- 6 Cum folosești hărțile
- 8 Harta lumii

AMERICA DE NORD

- 10 Despre continent
- 12 Înalt și puternic
- 14 Vreme extremă
- 16 Marele Canion
- 18 De la păduri la deșerturi
- 20 Copaci, cactuși și ciuperci
- 22 Creaturi ale continentului
- 24 Parcul Național Yellowstone
- 26 Aventuri îndrăznețe

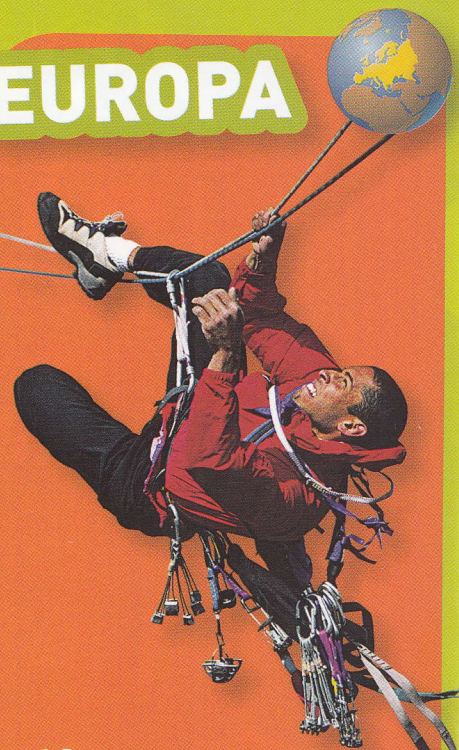

AMERICA DE SUD

- 28 Despre continent
- 30 Anzi și Amazon
- 32 Extreme incitante
- 34 Insulele Galápagos
- 36 Mlaștini și deșerturi
- 38 Cacao și ghiulele
- 40 Creaturi uimitoare
- 42 Parcul Național Manú
- 44 Aventuri pentru temerari

EUROPA

- 46 Despre continent
- 48 Tărâm muntos
- 50 Vreme extremă
- 52 Tărâmul focului și al gheții
- 54 Diverse sălașuri
- 56 Copaci, tufișuri și flori
- 58 Animale sălbatice
- 60 Districtul Lacurilor
- 62 Aventuri extreme

SUBIECTELE AVENTURII

În fiecare capitol, expunerile, întinse pe două pagini, se concentrează pe:

- Forme de relief
- Climate
- Locații
- Habitate
- Plante
- Animale
- Aventuri

ASIA

AUSTRALIA și OCEANIA

OCEANE

Respect pentru oameni și că

64 Despre continent

66 La extreme

68 De la Arctica la ecuator

70 Muntele Everest

72 Animale ale Asiei

74 Plante extreme

76 Animale fantastice

78 Lacul Toba

80 Aventuri îndrăznețe

100 Despre continent

102 Peisaje variate

104 Condiții meteo extreme

106 Insula Verde

108 Păduri, peșteri și corali

110 Plante străvechi

112 Animale uimitoare

114 Pădurea Waipoua

116 Aventuri epice

126 Despre lumea apelor

128 Peisaje submarine

130 Extreme acvatice

132 Creaturi unice

134 Aventuri marine

CERUL

136 Despre atmosferă

138 Nori și raze de soare

140 Creaturi pe cer

142 Zbor extrem

ANTARCTICA

118 Despre continent

120 Teren extrem

122 Vreme rece ca gheața

124 Aventuri printre ghețuri

AMUZAMENT ÎN JURUL LUMII

144 Jocuri

150 Glosar

152 Specii de plante și animale

155 Indice

159 Credite foto

AFRICA

82 Despre continent

84 Peisaje variate

86 Vreme sălbatică

88 Craterul Ngorongoro

90 Vast și variat

92 Fructe, lăstari și flori

94 Animale uimitoare

96 Muntele Kilimanjaro

98 Dezlănțuie-te!

FORME DE RELIEF

ÎNALT ȘI PUTERNIC

De la ghețuri și zăpezi
la DEȘERTURI DE NISIP

America de Nord se întinde de la Oceanul Atlantic la Oceanul Pacific. Între acestea vei găsi forme de relief deosebite, spectaculoase. La vest, Munții Stâncoși au vârfuri semețe, cascade, canioane și trecători strâmte. La est de ei se află mii de lacuri mici și uriașele Mari Lacuri – situate în nord-estul SUA și sudul Canadei. În sud sunt peșteri uriașe, peisaje stranii, pară selenare, și insulele din Caraibe, patria lagunelor și recifelor de corali.

ATRAȚII PENTRU
AMATORII DE AVENTURI

MONUMENT VALLEY

Această regiune din sud-vestul SUA e brăzdată de coloane stâncoase izolate și blocuri de rocă teșite, numite *mesas* și *buttes*. Acestea creează un peisaj fantastic, ideal pentru alpinismul extrem.

FLUVIU GIGANT

Fluviul Mackenzie e cel mai lung din Canada. El izvorăște dintr-un lac nord-vestic și curge spre nord, către Oceanul Arctic. Se află într-o zonă izolată a țării și chiar puțini canadieni l-au văzut. Anual, timp de aproape șapte luni, fluviul e înghețat.

SIRAG DE INSULE

Pe hartă, un lung șirag de insule, numite Antilele Mici, formează un hotar între Atlantic și Marea Caraibilor. Spectaculoasele peisaje insulare reprezintă fundalul pe care se desfășoară acțiunea din seria de filme *Pirații din Caraibe*.

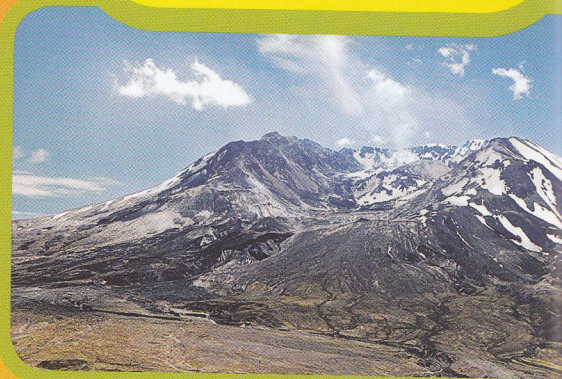
5

LOCURI
DE VĂZUT AICI

1

VULCAN CARE
ARDE MOCNIT
Statele Unite

În 1980 s-a produs o erupție masivă pe muntele St Helens, în statul Washington. Pietrele azvârlite de explozie și luate de vânt au distrus pădurile de pe munte. Cenușa fumegândă a acoperit statul. Astăzi, alpinștii escaladează buza craterului.

2

PEȘTERI
SUBTERANE
Statele Unite

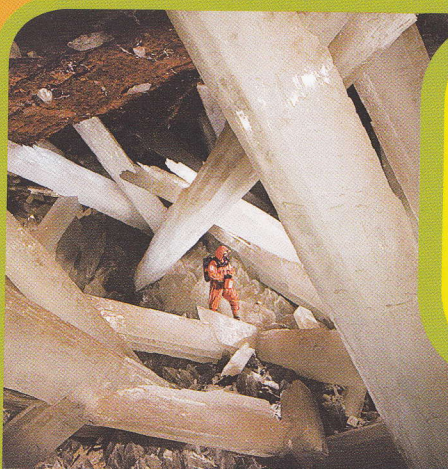
Parcul Național Mammoth Cave din Kentucky e cel mai lung sistem de peșteri din lume, cu peste 644 km de tunele explorate. Amatorii de speologie extremă merg să escaladeze pereții subterani și să înoate prin cursurile de apă din adâncuri. Zoologii studiază lilieci, șerpi și broaștele din peșteri.

3

CAVERNE
DE CRISTAL
Mexic

Sub deșertul Chihuahuan poți vedea uriașe cristale de selenit formate în apa din adâncuri de-a lungul a peste 600 000 de ani. Temperatura în peșteră poate atinge 48°C, așa încât exploratorii au nevoie de costume speciale.

4 CÂMPURI URIAȘE DE GHEAȚĂ Canada

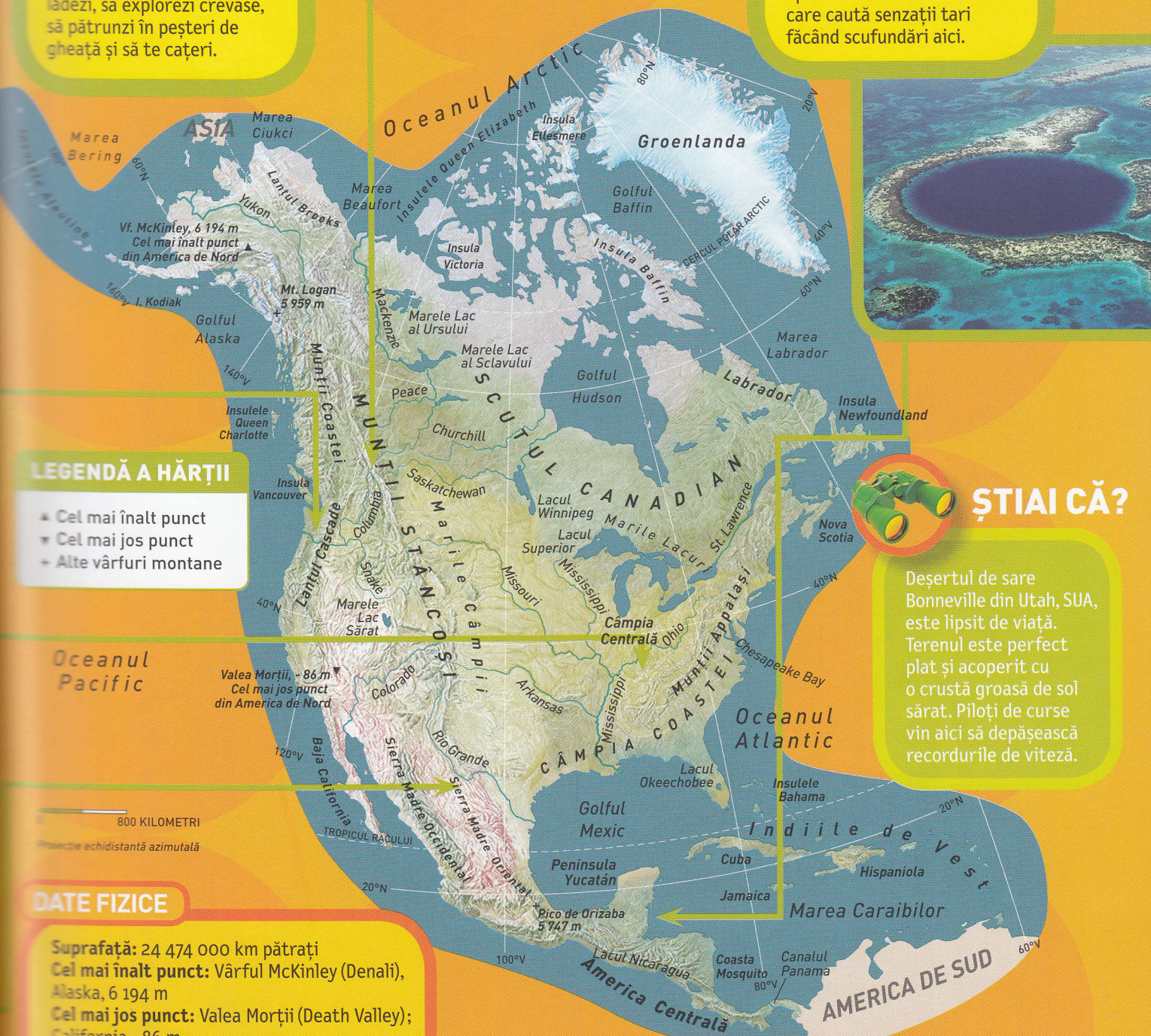
Explorează suprafața ghețarului Athabasca din Munții Stâncoși Canadieni. Un râu masiv de gheață „curge” pe versantul montan. Autobuze speciale străbat acest versant, dar poți să-l și escaladezi, să explorezi crevase, să pătrunzi în peșteri de gheață și să te cățeri.

5 PEȘTERĂ SUBACVATICĂ Belize

Marea Grotă Albastră este o uriașă peșteră submarină în largul coastelor Belize. Are aproape 305 m diametru și 122 m adâncime. Este plină de spectaculoase formațiuni coraligene. Grotă este foarte apreciată de aventurieri care caută senzații tari făcând scufundări aici.

AMERICA DE NORD

LEGENDĂ A HĂRȚII

- ▲ Cel mai înalt punct
- ▼ Cel mai jos punct
- Alte vârfuri montane

ȘTIAI CĂ?

Deșertul de sare Bonneville din Utah, SUA, este lipsit de viață. Terenul este perfect plat și acoperit cu o crustă groasă de sol sărat. Piloți de curse vin aici să depășească recordurile de viteză.

DATE FIZICE

Suprafață: 24 474 000 km pătrați
Cel mai înalt punct: Vârful McKinley (Denali), Alaska, 6 194 m
Cel mai jos punct: Valea Morții (Death Valley); California, -86 m
Cel mai lung fluviu: Mississippi–Missouri, Statele Unite, 5 971 km
Cel mai mare lac: Lacul Superior, SUA–Canada, 82 100 km pătrați

CĂLĂTOREȘTE VIRTUAL!

Vizitează site-ul www.niagarafallslive.com pentru a vedea cascada Niagara, masiva cădere de apă de la granița americano-canadiană. Aventurierii au mers pe frânghie deasupra apelor învolburate.

LOCAȚII

MARELE CANION

Respect pentru oamenii și că...

**Creat în șase
MILIOANE DE ANI**

Cu o lungime de peste 443 km, o lățime de până la 29 km și adânc, pe alocuri, de 1,6 km, acest canion în trepte despică spectaculos cadrul natural al statului american Arizona. În decursul a milioane de ani, fluviul Colorado a erodat straturile de roci existente aici și continuă să străbată canionul. Condițiile meteo se schimbă permanent, în funcție de sezon, locație și adâncimea canionului. Aici se produc fenomene dintre cele mai diverse – secete, inundații, furtuni cu fulgere și chiar viscole și îngheț.

5

LOCURI DE VĂZUT AICI

Această hartă 3D a Marelui Canion evidențiază acest canal masiv și sinuos pe care apele l-au creat prin sud-vestul SUA. De-a lungul canionului vei întâlni defileuri strâmte, cascade și cataracte, faleză abrupte și peșteri. Pasionații de aventură pot face escalade, alpinism extrem, pot călări sau străbate cu canoa fluviul vijelios.

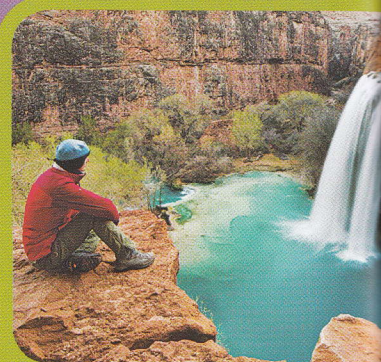
Marele Canion

1

CASCADĂ COLORATĂ

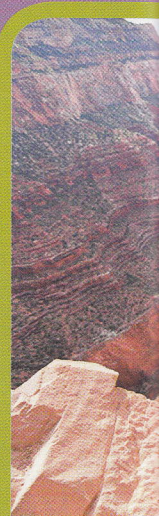
Cascada Havasu

Pregătește-te de un duș rece și colorat la cascada Havasu. Carbonatul de calciu și magneziul dau apei o nuanță verde-albăstruie. Înaltă cortul peste noapte lângă cascadă și parcurge drumul de la un ochi de apă montan la altul.

CĂLĂTOREȘTE VIRTUAL!

Încarcă-te de adrenalină descoperind, pe internet, filmulețe realizate din elicopter, de deasupra canionului, de alpiști care urcă pereții verticali de stâncă sau de navigatori care străbat valurile înșumate ale fluviului Colorado.

CATARACTE

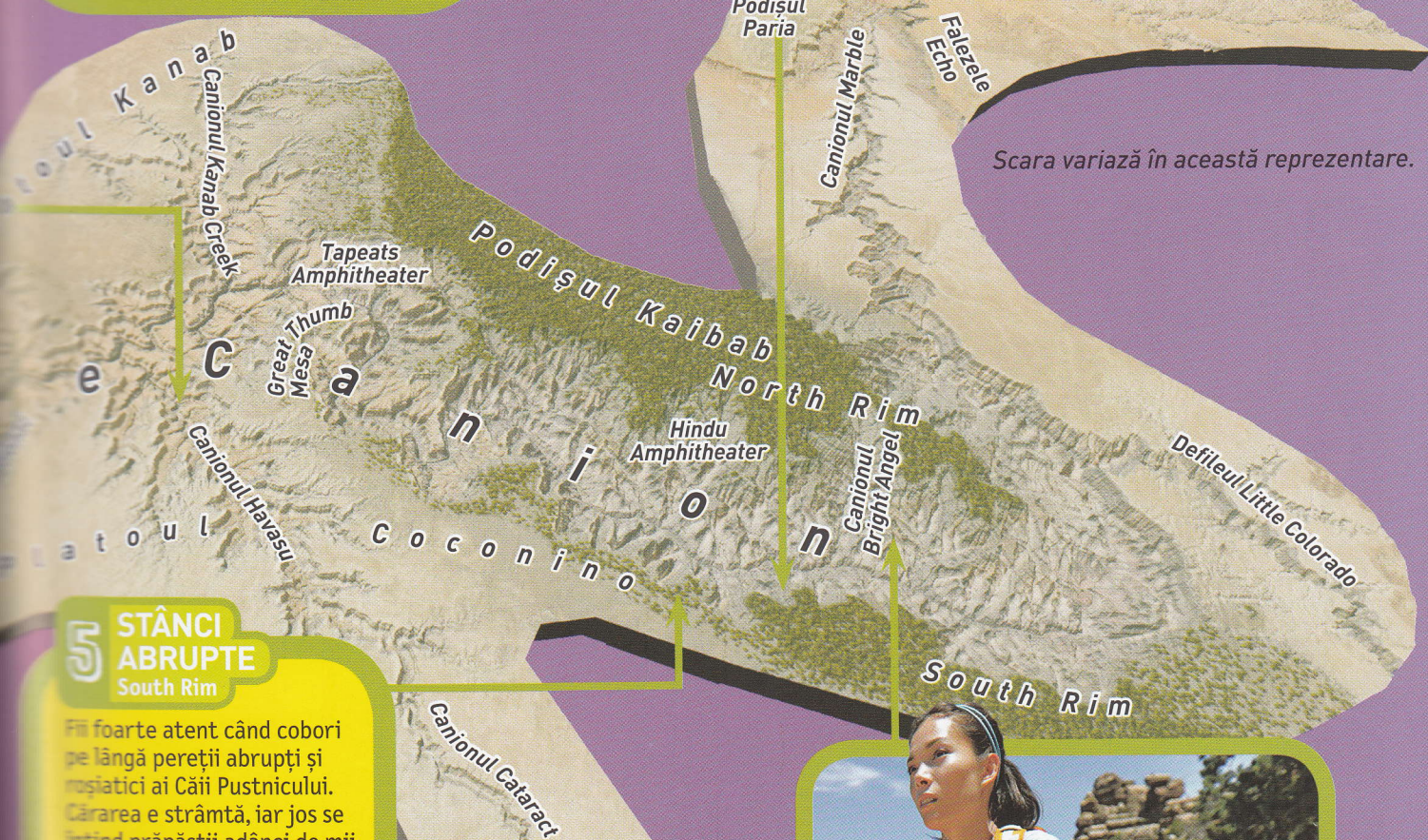
Page

În unele locuri, fluviul Colorado e calm și domol. În altele, e aspru și sălbatic. Străbate fluviul într-o barcă gonflabilă și așteaptă-te la orice! Fă tabără de-a lungul rutei, întrucât vei petrece pe fluviu între 3 și 14 zile.

CĂRARE ÎNGUSTĂ
PRIN CANION

Traseul Bright Angel

Încalcă un catâr și lasă-l să te poarte pe Traseul Bright Angel. Vei avea parte de priveliști superbe ale fluviului Colorado. Oprește-te să dormi sub cerul înstelat și pornește mai departe la răsăritul soarelui.

Scara variază în această reprezentare.

STÂNCI
ABRUPTE

South Rim

Fii foarte atent când cobori pe lângă pereții abrupti și roșiatici ai Căii Pustnicului. Cărarea e strâmtă, iar jos se întind prăpăstii adânci de mii de metri. Vara temperaturile urcă până la peste 38°C.

MUNTE ÎN FORMĂ
DE PIRAMIDĂ

North Rim

Alpiștii consideră „Templul lui Zoroastru” unul dintre cele mai incitante locuri de escaladă din lume. O escaladă completă a acestuia implică aproape 48 km de cățărare și coborâre, cu diferențe totale de nivel de 6 096 m. La poalele muntelui, amatorii de alergări pot străbate trasee dificile.

HABITATE

DE LA PĂDURI LA DEȘERTURI

Patrie a păsărilor cântătoare,
a păsărilor acvatice
și a SĂLBĂTICIUNILOR

America de Nord are aproape toate tipurile de habitat pe care ți le-ai putea imagina, de la sălbăticia înghețată din Alaska și nordul Canadei la zăpușitoarele păduri tropicale ale Americii Centrale și insulele luxuriante din Indiile de Vest. Între ele se află păduri litorale răcoroase, pășuni cu climă blândă, munți înalți, deșerturi aride și mlaștini aburinde – patria unei game variate de animale și plante și a unei nesfârșite varietăți de locuri naturale minunate.

5

PRERIE

Statele Unite

În preria din Dakota de Sud nu vei întâlni vreun copac. Aici cresc doar ierburi și tufăriș. Turme de bizoni străbăteau preria când aceasta era patria nativilor americani. Dar încă vei putea vedea aici coiți, câini de prerie și șerpi cu clopoței.

LEGENDĂ A HĂRȚII

- Pășuni
- Păduri de conifere
- Păduri tropicale
- Păduri temperate
- Păduri mediteraneene și tufișuri
- Păduri boreale
- Stânci și gheață
- Tundră
- Păduri de mangrove
- Vegetație de deșert

ATRAȚII PENTRU
AMATORII DE AVENTURI

MILIOANE DE INSECTE

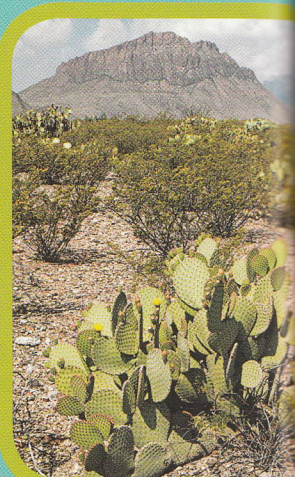
Rezervația Biosferei Bosawas din Nicaragua e una dintre cele mai mari păduri tropicale din lume, găzduind peste 150 000 de specii de insecte și cel puțin 100 de specii de păsări.

PEȘTERA LILIECILOR

Angajații de la Rezervația Bat Cave din Carolina de Nord, SUA, evită să intre iarna în peșteră ca să nu deranjeze lilieci care hibernează. Aici trăiesc și păianjeni, miriapode și amfipode adaptate la mediul întunecos și la rezervele sărace de apă.

VARIETATE INSULARĂ

Insula Andros e cea mai mare și mai slab populată din arhipelagul Bahamas. Numeroase specii de animale, de la colibri minuscule la crabii uriași de uscat, trăiesc în pădurile de mangrove, mlaștinile și peșterile de aici.

ȘTIAI CĂ?

Lacul Pitch, din Trinidad și Tobago, conține un fel de asfalt lipicios. Aici au fost descoperite rămășițele unui leneș uriaș preistoric și un colț de mastodont.

5

LOCURI DE VĂZUT AICI

AMERICA DE NORD

1 PĂDURE BOREALĂ Canada

Acest habitat din nordul extrem al Canadei este dominat de pini și molizi impunători. Pădurea rămâne sănătoasă grație incendiilor declanșate de fulgere. Păsările au hrană din belșug – numeroasele insecte din trunchiurile arse ale copacilor. Tufe de afin și coacăz se dezvoltă pe solul ars al pădurii, iar animalele se hrănesc cu fructe de pădure.

2 MLAȘTINILE EVERGLADES Statele Unite

Mlaștinile Everglades din Florida – numite uneori „un râu de iarbă” – includ păduri de mangrove, păduri cu lemn tare și mlaștini cu tufe ierboase. E singurul loc din lume unde vei putea găsi, în aceleași ape, aligatori și crocodili.

4 DEȘERT DE PIATRĂ Mexic

Deșertul Chihuahuan dintre SUA și Mexic e un vast habitat de munți și câmpuri stâncoase. Cactuși țepoși și tufșuri scunde se dezvoltă bine aici. Deșertul găzduiește creaturi minuscule – mișcopode, tarantule, șopârle și șerpi.

CĂLĂTOREȘTE VIRTUAL!

Multe plaje din Bahamas sunt presărate cu cochilii – cândva armurile protectoare ale unor mici creaturi marine. Fotografiază-le sau găsește-le pe internet și fă din ele ilustrații pe care să le trimiți prietenilor.

3 PĂDURE TROPICALĂ Costa Rica

Aceste jungle constituie unele dintre cele mai bogate habitate sălbatice din lume, cu peste 2 500 de specii de plante, 100 de specii de mamifere, 400 de specii de păsări, 120 de specii de reptile și amfibieni și zeci de mii de specii de insecte (inclusiv 5 000 de molii)!

5

PLANTE DE VĂZUT AICI

CĂLĂTOREȘTE VIRTUAL!

În Statele Unite, fiecare stat are o floare simbolică. Găsește, căutând pe internet, ce flori simbolice au statele americane a căror denumire începe cu litera M.

LEGENDĂ A HĂRȚII

- Brâncă a ursului
- Sumac otrăvitor
- Sequoia gigant
- Plante carnivore Sarracenia
- Varză a sconcsului

2

TRUNCHIURI IMPUNĂTOARE

Statele Unite

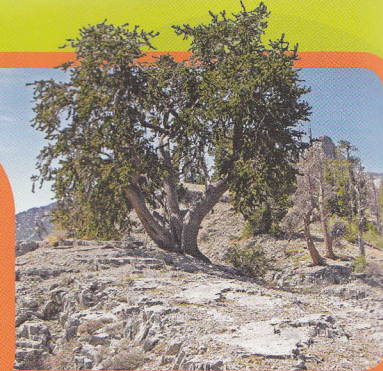
În Parcul Național Sequoia din California se găsesc sequoia gigant, cei mai înalți arbori din lume. Ei pot atinge înălțimi de până la 84 m.

1

PINI PREISTORICI

Statele Unite

Pinii țepoși sunt cele mai vechi entități vii de pe Pământ. Unii au vârste de peste 5 000 de ani. Ei trăiesc în zone răcoroase, uscate și vântoase din vestul SUA, la altitudini cuprinse între 1 707–3 414 m.

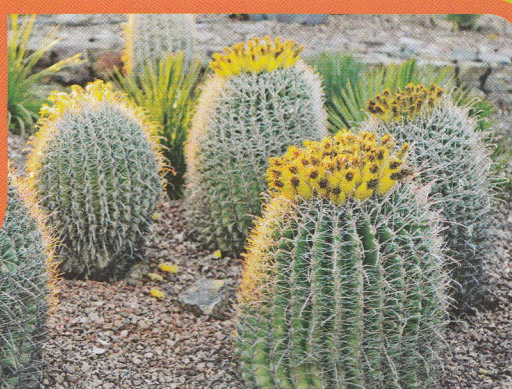

3

TEPI ÂSCUȚIȚI

Mexic

Cactușii-butoi din deșerturile aflate în sud-vestul Statelor Unite și Mexicului pot atinge 3 m înălțime și 0,6 m lățime. Ei au țepi lungi care pot străpunge pielea și provoacă o „rană urâtă”, care se vindecă după câteva luni.

PLANTE

AMERICA DE NORD

COPACI, CACTUȘI ȘI CIUPERCI

Mărunți, înalți și de toate CELELALTE MĂRIMI

Plantele pot fi frumoase, țepoase sau otrăvitoare! Viața vegetală din înghețatele țărâmburi arctice înflorește la începutul scurtei veri de acolo. Păduri de conifere își întind peste continent impozantele coroane veșnic verzi. Plante montane cresc pe câmpuri spre nordul Pacificului și spre coasta Atlanticului. Interiorul e dominat de pășuni și prerii, iar plante precum cactușii – adaptate la climate fierbinți și aride – sunt comune în sud-vest. America Centrală și Indiile de Vest sunt bogate în plante tropicale, inclusiv luxuriante păduri tropicale.

5

POM FRUCTIFER OTRĂVITOR Bahamas

Copacul *manchineel* crește în insulele din Caraibe, dar și în Florida și Mexic. E unul dintre cei mai otrăvitori. Fructul, asemănător cu mărul, e toxic, la fel și seva din trunchi. Și picăturile de ploaie care se scurg pe scoarța copacului pot arde pielea.

4

PLANTĂ CARNIVORĂ Statele Unite

Acționează ca o mașină, având un fel de balamale la capătul fiecărei frunze. Planta simte insectele și se închide, spre a le captura. Capcana de muște a lui Venus abundă în Carolina de Nord și de Sud.

ATRAȚII PENTRU AMATORII DE AVENTURI

➔ CÂMPII JOASE ȘI UMEDE

Câmpiile din jurul golfului Hudson, în nordul provinciei canadiene Ontario, sunt în mare parte acoperite de ape. Ele sunt bogate în turbă – materie vegetală descompusă. Turba reține apa, formând turbării și câmpii joase, adesea inundate.

➔ PARCUL ARBORILOR PITICI

Arborii pitici cresc pe pantele montane din Parcul Național Cusuco, în Honduras. Ei sunt mai scunzi de 3 m.

➔ PĂDURI DE VAREC

Jungle subacvatice de varec gigant cresc de-a lungul coastei Pacificului, din Alaska în Baja California și mai departe. Acest varec e un tip de algă care poate atinge peste 45 m lungime, crescând 0,6 m pe zi. Ar putea fi specia cu cea mai rapidă creștere de pe glob.

CIUDAT, DAR ADEVĂRAT

Boabele „fasolei săritoare mexicane” din tecile copacului *Sebastiana pavoniana* sunt larvele unei specii de molie. Încălzește-le în mâini și vei vedea cum sar, căci larvele moliei încearcă să le mute într-un loc mai răcoros.

CREATURI ALE CONTINENTULUI

Viețuitoare care zboară prin peșteri sau se leagănă printre **COPACI**

Animalele Americii de Nord au toate formele și mărimile. Urși și lupi arctici pândesc prin regiunile din nordul continentului, iar maimuțe se leagănă pe crengile pădurilor tropicale din sud. Între aceste extreme, șopârle se târăsc prin deșerturi, lilieci zboară prin peșteri, iar țestoase și alte animale acvatice înoată prin oceane, lacuri și râuri. Pe măsură ce oamenii au ocupat teritoriul, populațiile de animale sălbatice, ca bizonii sau pumele, au scăzut masiv. Parcurile și rezervațiile naturale contribuie la salvarea animalelor.

ATRAȚII PENTRU AMATORI DE AVENTURI

JUNGLA MAIMUȚELOR

În Parcul Gumbalibamba din Roatán, Honduras, papagalii și maimuțele sunt atât de prietenoși, încât vin să ți se așeze pe umeri!

NATIONAL BISON RANGE

Acest teritoriu din Montana, SUA, a fost destinat protecției bizonului american – o rudă a bourului. Bizonul e cel mai mare mamifer de uscat din America de Nord. În zona protejată trăiesc azi circa 350 de bizoni.

PLAJA ȚESTOASELOR

Parcul Național Tortuguero din Costa Rica protejează mai multe specii de țestoase (cioc de șoim, sulită, pieleasă și verde de Pacific). Ele vin din Marea Caraibilor spre a-și săpa în nisipul plajei cuiburi în care-și depun ouăle.

1 ȘCORPION PĂROS URIAȘ Mexic

În Mexic sau în deșerturile din sud-vestul SUA, această rudă a păianjenului e un supraviețuitor! Poate mânca o dată pe an și nu moare nici dacă este pus o noapte în congelator! Întepătura lui poate fi dureroasă și chiar mortală.

2 ȘARPE CU CLOPOȚEI Mexic

Crotalul cu spate de diamant e cel mai mare șarpe veninos din America de Nord. Adulții pot atinge 2,4 m lungime și până la 4,5 kg. Șarpele trăiește în Mexic și în sudul SUA.

CIUDAT, DAR ADEVĂRAT

Acest ciudat axolotl poate fi întâlnit în lacuri și canale din regiunea mexicană Xochimilco. Își poate regenera părți ale corpului. Savanții îl studiază mai mult decât pe orice altă specie de salamandă.